

ЗЛАТОКОСАТА ОТОЛОНКА

ЧЕШКА НАРОДНА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Живели в старо време братче и сестриче. Момчето казвали Яхимка, момичето — Отолонка. Майка им била умряла и бащата се оженил. Ала мащехата излязла много зла. Всеки ден тя намирала по нещо, за да се скара и да набие децата, добра дума от нея те не били никога чули. Раснали децата, поотраснали, станала Отолонка мома за чудо и приказ. Златните и коси се спущали до коленете, кога се засмеела — златен трендафил на устата и цъфтял, кога заплачела — ситен-дребен маргарит от очите и капел, кога се измиела, водата ухаела, подир стъпките и пъстри цветя никнели. Един ден тя рекла на братчето си:

— Хайде, братче, да бягаме отук. Да отидем да си дирим късмета другаде. У людски хора по-леко се живее, отколкото при нашата зла мащеха. Там няма да ни бият и все ще припечелим нещичко.

Съгласил се Яхимка и една сутрин рано-рано тръгнали на път. На пладне спрели да починат. Братът погледнал как слънцето златело косите на Отолонка и рекъл:

— Ах, сестро! Как лъщят косите ти, като чисто злато! Хубавица си ти — втора като тебе няма!

— Каква полза от туй? — отговорила Отолонка. — Много ли добро съм видяла? А един бог знае какво ни чака занапред!

Продължили си пътя, стигнали до едно село.

— Е, братко — рекла сестрата. — Аз тук ще остана да диря работа, пък ти си продължи пътя. На раздяла ти давам тоя златен косъм, та когато го погледнеш, да си спомниш за мене. Само, че никому не го показвай и за мене не разправяй, че иначе лошо ще бъде и за двама ни.

Сбогували се и Отолонка тръгнала към селото, а Яхимка си продължил пътя. Вървял той през планини и равнини, по криви и стръмни пътища — изходил, избродил света от единия край до другия. Най-сетне главил се у един крал четири коня да гледа.

Момъкът толкова си обикнал работата, че ден и ноц се грижел за дадените му коне и станали те коне-атове — от всички в кралската конюшня най-хубави: такива едни чисти и загладени, косъмът им като свила прелива, гривата им косъм по косъм разчесана. Вика кралят конярите, гълчи-крещи:

— Защо — казва — на Яхимка конете да им се ненагледаш, а от вашите ми призлява, като ти видя? Я да се ударят на тия мързеливци по двадесет и пет тояги на голо! — заповядал кралят.

Хванали кралските слуги конярите. Напердашили всичките освен Яхимка.

Разсърдили се конярите на момчето, намислили да му отмъстят. Напили го един ден и захванали да го подпитват защо конете му са всякога охранени и чисти.

— Ами че защото аз и денем, и нощем се грижа за тях! — рекъл Яхимка.

— Как тъп ще ги чистиш нощем в тъмнината? — почудили се конярите.

Виното развързало езика на момчето и то се захвалило:

— Имам си един златен косъм. Той ми свети нощем. Даде ми го за спомен сестра ми Отолонка. А тя е хубавица, каквато никой от вас не е виждал: кога се засмее — златен трендафил на устата и цъфва, кога заплаче — ситен-дребен маргарит от очите и капе, където помине — подире и пъстри цветя никнат, кога се измие, водата ухае...

На заранта, като изтрезнял, Яхимка си спомнил, че се е разбърбил и много съжелявал, ама било вече късно. Конярите всичко разправили на краля. Повикал той Яхимка:

— Е, кажи ми, защо конете ти са всякога чисти, охранени?

Много се опъвал Яхимка, ала нямало какво да стори, накрай разказал на краля за хубостта на сестра си и му показал златния косъм:

— Искам да видя златокосата Отолонка! — викнал кралят. — Ако е толкова хубава, както казваш, ще я взема за жена. Хайде, стягай се да ме водиш при нея!

Впрегнал Яхимка четирите коня-атове в златна кочия. Кралят заповядал да се качи една царедворка, за да облече Отолонка в булчинска рокля. А пък тая царедворка била зла вража-баба; тайно тя промъкнала в кочията и грозната си щерка.

Качил се Яхимка на капрата, възседнал кралят своя кон-вихрогон и тръгнали на път. Дълго пътували. Накрай стигнали в селото, където живеела Отолонка, и спрели край кладенеца. Струпало се цяло село. Гледат хората и се дивят.

Кралят веднага зърнал Отолонка и я познал, защото тя била толкова хубава, че никоя мома не можела с нея да се сравнява. Харесал

я и започнал да я моли да му стане жена. А кралят бил млад левент. Допаднал на сърцето на Отолонка и тя се съгласила да го вземе. Той много се зарадвал, заповядал на царедворката да я облече в булчинска рокля и да я окичи с разни драгоценни накити. Станала Отолонка още по-хубава — затъмнила дори ясното слънце.

Качила се тя в златната кочия, кралят се метнал на своя кон-вихрогон и препуснал напред. А Яхимка изплющял с камшика и кочията полетяла като крилата.

На полупът кралят се обърнал и викнал на кочияша:

— Хей, Яхимка! По-бавно карай, да не прекатуриш кочията, та да ми осакатиш невестата!

А Отолонка пита бабата:

— Какво рече моят пан-господар?

— Заповяда да ти отрежа ръката до лакътя. А пък ако не дадеш, да убия Яхимка — отвърнала злата вража-баба.

— Ах, не убивайте моето братче, пани! По-добре отрежете ми ръката.

Отрязала вража-баба Отолонкината ръка до лакътя. Пък Яхимка си кара кочията и през ум не му минава какво вътре става.

Подир някое време кралят пак се обърнал и викнал:

— Хеи, Яхимка! По-бавно карай, да не прекатуриш кочията, та да ми осакатиш невестата!

А Отолонка пак пита бабата:

— Какво рече моят пан-господар?

— Заповяда да ти отрежа крака до коляното. А пък ако не дадеш, да убия Яхимка — отвърнала злата вража-баба.

— Ах, не убивайте моето братче, пани! По-добре отрежете ми крака.

Отрязала вража-баба Отолонкиния крак до коляното. Пък Яхимка си кара кочията и през ум не му минава какво вътре става.

Стигнали до морския бряг. Обърнал се кралят, гледа — кочията хвърчи като златен ястреб. Вика той на кочияша:

— Хей, Яхимка! По-бавно карай, да не прекатуриш кочията, та да ми осакатиш невестата.

А Отолонка:

— Какво рече моят пан-господар?

Пък вража-баба:

— Заповяда да ти съблека булчинската рокля и да те хвърля в морето. А пък ако не дадеш — да убия Яхимка.

Заплакала Отолонка, заронила сълзи-маргарит:

— Да бъде, както е заповядал моят пан-господар! Само братчето ми пощадете!

Съблякла вража-баба клетото момиче и го блъснала в морето. А сетне пременила с булчинската рокля и драгоценните накити своята грозна дъщеря. Пък Яхимка си кара кочията и през ум не му минава какво вътре става.

Когато пристигнали в двореца, вража-баба рекла на краля:

— Отолонка се умори от дългия път. Позволи и да си почине до довечера.

Покрила тя щерка си с булчинското було и кралят не забелязал измамата.

Вечерта наредили тежки трапези. Събрали се най-знатни гости. Щерката на вража-баба дошла със спуснато було и седнала до краля. Започнали гостите да ядат и пият. Като си пийнал кралят, дощяло му се да се похвали с хубостта на невестата си и помолил предрешената булка:

— Открий си лицето, мила моя! Нека се порадват гостите на твоята хубост!

Не искала лъжливата кралица да си покаже лицето, кралят и дръпнал булото. Като я погледнал — изгубил и ума, и дума: наместо златокоса хубавица, до него седяла грозна-грозница. Усмихнала се тя, а наместо златна-роза, от устата и изскочила и се плъоснала на трапезата крастава жаба и заквакала:

— Ква! Ква! Ква!

Разсърдил се кралят-господарят и зашлевил на булката си една плесница. Заплакала тя и наместо ситен-дребен Маргарит, от очите и изпъзели бели паяци. Вража-баба рекла тогава:

— Какво е виновна горката Отолонка? Види се от завист някой магия и е сторил, та е станала такава. Ама аз ще разваля тая магия и пак ще и се върне прежната хубост. Ти, кралю-господарю, само потърпи!

Когато вечерята свършила, слугите подали на гостите вода да си измият ръцете. Щом престорената кралица бръкнала в тасчето, водата така завоняла, че гостите си запушили носа и се разбягали на вси

страни. Тръгнала вража-бабината щерка да си ходи, където стъпи, наместо пъстри цветя, бодливи тръни никнат. Изпоболи си краката царедворците, които я придружавали.

Затъгувал кралят — не знае що да стори. До невестата си не смее да се доближи. А злата вража-баба го придумва:

— Яхимка е сторил тая магия от завист.

— Закопайте го до пояс в земята и с окови ръцете му завържете!
— заповядал разсърденият крал.

А пък Отолонка, като паднала в морето, се превърнала на бяла патица със златна качулчица на главицата. Само че не можела ни да хвърчи, ни да плува, защото си имала само едно крилце и едно краче. Сгушила се тя край брега на слънце да се погрее.

В това време оттам минал един градинар. Видял той бялата патица, спуснал се и я хванал. А тя се изскубнала из ръцете му, ударила се о земята и начаса приела човешкия си образ. Заплакала Отолонка, рукнал от очите и ситен-дребен Маргарит, замолила се:

— Ах, не ме убивай, добри човече! Да можех да литна, не би ме хванал, ала нали виждаш каква съм саката.

— Кажу, девойко, как да ти помогна? — попитал я градинарят.

Усмихнала се Отолонка, паднали от устата и златни трендафили. Зачудил се градинарят: толкова цветя досега е отгледал — златен трендафил за пръв път вижда. А момата му рекла:

— Събери тия трендафили, па иди в престолния град да ги продадеш на младата кралица. Ама пари от нея не взимай. Искай за трендафилите да ти даде човешки крак и ръка. А за награда вземи за себе си тоя ситен-дребен маргарит. Всеки ще ти го купи за много пари.

Събрал градинарят маргарита и трендафилите, па отишъл в престолния град под прозорците на двореца:

— Продавам златен трендафил! Кой иска да купи златен трендафил? — провикнал се той.

Дочула го щерката на вража-баба и го повикала:

— Колко искаш за тия трендафили? — запитала тя. — Ще ги купя! — А в ума си рекла: „Ще ми дотрябват те. Може с тях да измамя пак краля“.

— Пари не искам — отговорил градинарят. — Давам ги само за човешки крак и ръка.

Извадила кралицата крака и ръката на Отолонка и ги дала на градинаря. Той побързал да се върне. Щом момата ги прикрепила на мястото им, те веднага зараснали и белег дори не останал.

Поблагодарила Отолонка на своя избавител. После се ударила о земята, превърнала се на бяла патица със златна качулчица на главата и отлетяла навътре в морето.

Привечер при нея долетели патици и започнали да си приказват-разказват:

— Ах, ах! — започнала едната. — Успя злата вража-баба краля да измами: подхвърли му грозната си щерка на мястото на хубавата Отолонка.

— Ах! — подхванала друга. — Само това да е, нищо не е! Вража-баба накарала краля да закопае Яхимка до пояс в земята.

Поговорили си патиците, а когато се стъмнило, разперили крила и отлитнали към двореца да видят какво там става. А една измежду тях — бялата като сняг, със златна качулчица на главицата — ударила се о земята и се превърнала в златокосата Отолонка. Среднощ почукала тя на вратата на задния двор на двореца, където бил закопан клетият Яхимка:

— Чук! Чук! Чук? Кой спи, кой не спи, портата ми отвори!

— Аз спя и не спя — отговорил и Яхимка. — Само че не мога да ти отворя — до пояс съм в земята закопан и ръцете ми са в окови заковани.

Сама си отворила Отолонка, изтичала при брат си и му заговорила:

— Ах, братко, ах, братко! Защо не си държа езика?

— Не ме кори, сестричке! За всичко аз жестоко съм наказан.

Поплакали си те, разправили си патилата един на друг. Отолонка с целувки лицето на брат си измила, със златните си коси го изтрила, па го попитала:

— Имаш ли, братче, нещо за хапване? Нагладувах се, птичата храна ми присяда.

— Нищичко нямам, сестрице. Ами че аз живея от онова, що добри хора тайно ми сложат в устата.

Сбогувала се Отолонка, тихичко се вмъкнала в кралските покои, отворила раклата и всичката храна, що била там, изяла. После взела гребена на краля и започнала да си реши косите. В това време под

прозорците изпляскали с крила патиците. Отолонка бърже оставила гребена на мястото му, превърнала се в бяла патица и отлитнала със своите дружки.

На заранта, като се събудил, кралят понечил да се срещне. Гледа — между зъбите на гребена светят няколко златни косъма. Огладнял — надзърнал в раклата, а там нищичко няма, всичко до трошичка изядено. Повикал той придворните си, пита, разпитва — кой през нощта е идвал в двореца. Всички вдигат рамене, мълчат.

На следващата вечер пак плували патиците по синьото море и си говорели помежду си:

— Клетият Яхимка, сега е още по-зле! — рекла една.

— По-зле е, по-зле е! — потвърдила втора.

— Злата вража-баба нареди на слугите да го закопаят до гърди в земята, та дано по-скоро умре!

Поприказвали си патиците, а като се стъмнило, размахали криле и отлитнали към двореца. Отолонка пак добила човешкия си образ и похлопала на вратата:

— Чук! Чук! Чук! Кой спи, кой не спи, портата ми отвори!

— Аз спя и не спя — отговорил и Яхимка. — Само че не мога да ти отворя. До гърди съм в земята закопан и ръцете ми са в окови заковани.

Сама си отворила Отолонка, изтичала при брат си, лицето му с целувки измила, със златните си коси го изтрила и го попитала:

— Имаш ли, братче, нещо за хапване, че много съм гладна.

Ала Яхимка и казал, че няма. Тогава Отолонка тихичко се вмъкнала в кралските покои. Всичко, що имало в раклата, изяла, а после започнала да се реши с гребена на краля. Изведнъж наблизко изскърцал подът. Трепнала хубавицата, изпуснала гребена и заплакала. Рукнал из очите и ситен-дребен маргарит. Превърнала се Отолонка в бяла патица и излетяла през прозореца.

На заранта, като станал, кралят гледа — целият под посипан със ситен-дребен маргарит, а сред него гребенът захвърлен и между зъбите му пак златни косми. Отворил раклата — празна.

„Каква е тая работа?“ — замислил се кралят. Събрал придворните, пита-разпитва — всички вдигат рамене, мълчат. Само един от готвачите се почесва по врата, отваря си устата и пак ги затваря — не смее да се обади. Забелязал го кралят и рекъл:

— Разкажи, какво си видял!

— Аз, кралю-господарю, бях излезнал през нощта вода от кладенеца да наляя. Гледам: тича през двора една хубавица, където стъпи — пъстри цветя никнат. Прокраднх се тихичко подир нея и видях, че влезе в твоите покои. Всичко изяде, що имаше в раклата, а после захвана да си реши златните коси с твоя гребен. Понечих да се приближа до нея, ала една дъска на пода скръцна и мигом хубавицата изчезна. Къде отиде — не зная.

— Довечера да сложиш в раклата най-вкусни ястия. Аз сам ще пазя, да разбора каква е тая работа.

Привечер пак плували патиците по синьото море и си приказвали, разказвали:

— Ах, ах! Много е зле, клетият Яхимка! — рекла една.

— Сега е вече съвсем зле и няма дълго да го бъде! — потвърдила втората. — Днес злата вража-баба заповяда да го закопаят до гуша.

Поговорили си патиците, а като се стъмнило, размахали крила и политнали към двореца.

Отолонка пак взела човешкия си образ и похлопала на портата:

— Чук! Чук! Чук! Кой спи, кои не спи, портата ми отвори!

— Аз спя и не спя, само че не мога да ти отворя — до гуша съм в земята закопан и ръцете ми са в окови заковани.

Сама си отворила Отолонка, лицето на брат си с целувки измила, със златните си коси го изтрила и отишла в кралските покои. Изяла всичко, що имало в раклата. Тъкмо почнала да се реши, скритият крал тихичко се приближил отзад, сграбчил я и рекъл:

— Сега вече не ще ми убегнеш, хубавице моя!

Като чули неговия глас, патиците се подплашили и отлитнали, а Отолонка се разплакала и всичко му разправила.

— Прости ми, Отолонке! — помолил и се кралят. — Ако малко ме обичаш, остани завинаги при мене!

— Заповядай да откопаят клетото ми братче, тогава ще остана.

Кралят веднага наредил да освободят Яхимка. После свикал кралския съвет. Дошли всички панове, велможи и знатни царедворци. Поканили и вража-баба.

— Е, стара бабо — казва кралят на вража-баба, — ти си между нас най-мъдрата. Посъветвай ни какво да сторим с ония злодеи, що искали две невинни души да погубят!

— Какво ли? — отвърнала вража-баба. — Единия да сложите в бѣчва, а бѣчвата в морето да хвърлите. Пък другия да вържат за опашките на диви коне и конете да пуснат по равно поле, та да го разкъсат на парчета и разпилеят по широкия свят.

— Е, ти сама си измисли наказанието — за теб и за измамната ти щерка — рекъл кралят и заповядал на войниците си така да направят с двете злодейки.

Сетне вдигнал тежка сватба. На трапезата се събрали най-отбрани хора. Всички се надпреварвали да хвалят хубостта на невестата. А до нея седял Яхимка и от радост не можел в устата си залък да сложи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.